



HEDEN

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

**DG Belastingdienst
Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

Persoonsgegevens

nota

TK Brief USB ontheffing

Datum

23 mei 2023

Notanummer

2023-0000122852

Bijlagen

1. TK Brief

Aanleiding

Naar aanleiding van het NRC artikel van 19 mei jl. stuurt een brief aan de TK.

Beslispunten

1. Bent u akkoord met de brief aan de Tweede Kamer (bijlage 1). Indien u akkoord bent, verzoek ik u de brief te ondertekenen
2. Bent u akkoord met het openbaar maken van deze nota, conform de beleidslijn actieve openbaarmaking nota's?

ja
ja

23.05.23

Mu

Kernpunten

Toelichting

Communicatie

Uw woordvoerder is betrokken

Politiek/bestuurlijke context

Op 25 mei vindt het FSV debat plaats

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



**HEDEN
TER INFORMATIE**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

**DG Belastingdienst
Directie Bestuurlijke en
Politieke Zaken**

Persoonsgegevens

nota

Gebruik USB binnen de BD

Datum
22 mei 2023

Notanummer
2023-0000122629

Bijlagen
1. NRC artikel
2. Concept TK brief
3. TK brief 2017

Aanleiding

Op 19 mei heeft het NRC een artikel gepubliceerd over het USB gebruik (bijlage 1). Met deze nota wordt u geïnformeerd over het beleid rondom het gebruik van USB-sticks binnen de Belastingdienst sinds 2017. Met de kanttekeningen dat gegeven de snelheid waarmee deze nota tot stand is gekomen, mogelijk het beeld niet compleet is. Daarnaast is er – indien u het wenst om nu de Kamer in te informeren – ook een concept Kamerbrief (bijlage 2) toegevoegd. Hier heeft de Kamer nog niet officieel omgevraagd. Er is dan ook de mogelijkheid om eerst de feiten te onderzoeken en dan de Kamer te informeren.

Kernpunten

- Het artikel van NRC trekt onder andere een vergelijking met de situatie in 2017. De Tweede Kamer (TK) is naar aanleiding van een uitzending van het programma Zembla, meerdere keren geïnformeerd over het gebruik van USB-sticks bij de Broedkamer en de toenmalige directie Data Analytics (D&A).
- Een van de vragen die naar voren komt in het artikel is of de TK in 2017 voldoende is geïnformeerd over nieuwe informatie over het aantal USB-ontheffingen.
- Dit is niet te reconstrueren gegeven het korte tijdpad.
- In deze nota wordt het beleid rondom USB-ontheffingen beschreven. Concreet houdt dit beleid in dat standaard alle USB-poorten van Belastingdienst laptops niet gebruikt kunnen worden, tenzij een ontheffing is verleend aan de betreffende medewerker voor het gebruik van een USB-poort, zodat een (beveiligde) USB aangesloten en gebruikt kan worden.
- Met de kanttekeningen dat gegeven de snelheid waarmee deze nota tot stand is gekomen, mogelijk het beeld niet compleet is. Ook de aantallen USB-ontheffingen kunnen fluctueren, omdat steeds USB-ontheffingen worden ingetrokken of verleend (bv omdat de medewerker deze ontheffing (niet) nodig heeft).
- Voor de huidige directie Datafundamenten en Analytics (DF&A) geldt dat er geen USB-ontheffingen aanwezig zijn. Dit is overeenkomstig de Kamerbrief uit 2017 (bijlage 3). Bij andere directies van de Belastingdienst kan wel sprake zijn van USB-ontheffingen.

23.05.23
Brief
aangepast
M

Toelichting

Huidig beleid ten aanzien van overdracht van informatie

- Het beleid van de Belastingdienst voor het ontvangen en verzenden van informatie kent een tweedeling: het massaal en periodiek verzenden en ontvangen van informatie gebeurt via portals¹ en zogenaamde system to system (S2S) koppelingen.
- Portals worden voornamelijk ingezet om massaal informatie uit te wisselen met bijvoorbeeld woningcorporaties. In dat geval worden er door de aanleverende partij of door de Belastingdienst bestanden klaargezet in een beveiligde web-omgeving om door de andere partij gedownload te kunnen worden.

Overdracht van gegevens in data-analyse bij DF&A

- Bij de directie DF&A van de Belastingdienst (DF&A) zijn geen USB-ontheffingen aanwezig. Dit is overeenkomstig de Kamerbrief uit 2017.
- Een tijdelijk USB gebruik is wel mogelijk. Hiervoor heeft DF&A een procedure ingericht. USB gebruik kan alleen afgegeven worden na goedkeuring van Persoonsgegevens Daarnaast wordt een vierogen principe toegepast voor gebruik. Dat betekent dat twee medewerkers aanwezig zijn bij het gebruik van de USB. Direct na het gebruik wordt de USB-ontheffing weer ingetrokken. Dit is sinds 2017 één keer voorgekomen. Bij DF&A wordt maandelijks gecontroleerd dat geen sprake is van USB- ontheffingen.

Overdracht van gegevens in toezichtprocessen

- In het geval van een individuele uitwisseling van informatie met burgers en/of bedrijven, is het beleid daarvoor dat waar mogelijk gebruik gemaakt moet worden van de zogenoemde Belastingdienst File Transfer en als dat niet mogelijk is, gebruik te maken van e-mail². Er zijn echter situaties waarin deze vormen van uitwisseling niet kunnen worden toegepast, bijvoorbeeld omdat het apparaat waarop de informatie staat of terecht moet komen, niet aangesloten is op het internet (bijvoorbeeld bepaalde kassasystemen).
- In dat geval mogen controlemedewerkers en EDP-auditspecialisten werkzaam in het toezichtproces, gebruik maken van een USB-apparaat voor het overdragen van de informatie³. Data die op de USB-stick staat is automatisch versleuteld met een wachtwoord en is niet zonder dit wachtwoord leesbaar.
- Het kan ook voorkomen dat gegevens van de Belastingdienst gedeeld worden met organisaties wanneer er geen koppeling van systemen bestaan. Bijvoorbeeld met het Kadaster, in dat geval vond de eenmalige uitwisseling plaats via een USB-stick waarbij de data versleuteld was met een wachtwoord, in het kader van de sanctiewetgeving.

¹ Een portal is een webpagina op het internet die toegang geeft tot bepaalde functionaliteit. In dit geval biedt het portal de mogelijkheid aan daarvoor geautoriseerde bedrijven grote hoeveelheden bestanden aan te laten bieden aan de Belastingdienst.

² Uitgewerkt in de handleiding "Extern mailen en Belastingdienst File Transfer" versie 4, september 2018

³ Bron: <https://intranet.belastingdienst.nl/control-toezicht/gegevensuitwisseling/#usb-ontheffing>

Overdracht van gegevens in overige processen

- Voor de overige processen is niet vooraf bepaald welke type functionarissen gebruik mogen maken van een USB-ontheffing. Dat valt onder de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement. Dat is de plek waar het beste de inschatting gemaakt kan worden over noodzaak en de risico's.
- In alle gevallen behoort het lijnmanagement periodiek de noodzaak voor de toegekende ontheffing te beoordelen en deze in te laten trekken als de noodzaak niet langer daar is.
- Als extra waarborg dat toegekende ontheffingen niet meegenomen kunnen worden als de medewerker een andere functie gaat vervullen, is de ontheffing voor USB-gebruik opgenomen in het autorisatieproces van de Belastingdienst. Hierdoor wordt gegarandeerd dat de huidige autorisaties ingetrokken worden, waaronder ook de USB-ontheffing.

Toezicht en beheersmaatregelen op ontheffing voor gebruik USB-sticks

- De Belastingdienst is zich bewust van de risico's. Het grootste risico op het lekken van informatie zit in de toezicht processen, hier werkt men met (persoonsgebonden) informatie die onder de fiscale geheimhouding valt.
- In het algemeen geldt dat gegevens automatisch versleuteld worden wanneer ze op een USB-stick gezet worden. Dat valt door de gebruiker niet te beïnvloeden. Verlies of diefstal van een USB-apparaat dat eerst aan een Belastingdienst computer aangesloten is geweest, is een risico dat laag wordt ingeschat. De nieuwe eigenaar krijgt geen inzage in de gegevens en kan hooguit het USB-apparaat initialiseren. Daarmee wordt de totale inhoud inclusief de versleutelsoftware verwijderd.
- De manager van de medewerker beoordeelt de aanvraag, keurt deze al dan niet goed en dient de aanvraag in. Het toezicht vindt langs in twee lijnen plaats. De eerste lijn door of namens de BSO van de directie die goedkeuring moet verlenen in het geval van een verzoek om de ontheffing. Daarnaast vindt tweedelijns centraal toezicht plaats door de

Persoonsgegevens

 Deze is geplaatst bij de directie IV&D.
- Bij de directies van de Belastingdienst zal een controle uitgevoerd worden op de uitgegevens autorisaties om te bezien of die nog allen noodzakelijk zijn.
- De Belastingdienst zal daarnaast een extra controle uit gaan voeren in het tweedelijns toezicht waarbij meer risicogericht gekeken zal worden naar de naleving van het autorisatieproces.
- Daarnaast zal onderzoek worden gedaan naar het gebruik van USB ontheffingen en worden bezien of het noodzakelijk is om het beleid rondom USB ontheffingen aan te scherpen

Huidig aantal ontheffingen (stand 22 mei 2023 uit IMS)

- Er zijn in totaal 1202 USB ontheffingen waarvan 959 schrijfrechten en 243 leesrechten.
- Onder leesrechten wordt verstaan het uitsluitend kunnen lezen van de informatie op de USB-stick. Bij schrijfrechten kan informatie op een USB-stick gezet worden en daarmee buiten de Belastingdienst worden gebracht.
- Daarbij is ook onderscheid gemaakt tussen ontheffingen om te kunnen lezen en schrijven van en naar een USB-apparaat en ontheffingen

waarmee alleen de informatie gelezen kan worden die op een USB-apparaat opgeslagen is.

- De processen van de directie DF&A zijn hier niet in opgenomen omdat er daar, zoals hierboven al is aangegeven, geen permanente ontheffingen voor data analyse aanwezig zijn.
- Uitgesplitst levert dat het volgende beeld op:
Toezicht (MKB en GO): 189 schrijven; 226 lezen
FIOD: 442 schrijven; 10 lezen
CFD: 191 schrijven; 1 lezen
IV: 106 schrijven; 2 lezen
Bedrijfsvoering: 31 schrijven; 4 lezen

Communicatie

Uw woordvoerder is betrokken.

Politiek/bestuurlijke context

- Op 23 mei vindt het debat ongekend onrecht plaats.
- Op 25 mei vindt het debat FSV plaats.
- Het lid Omtzigt heeft op Twitter aangegeven dat de TK op grond van artikel 68 GW actief geïnformeerd zou moeten worden over relevante informatie rondom USB-ontheffingen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.